

A SZABADKAI KÖZGAZDASÁGI KAR ÚJ FEJLŐDÉSI SZAKASZA

A Szabadkai Közgazdasági Kar jellege és feladatai

A Szabadkai Közgazdasági Kar az Újvidéki Egyetem keretében működik. 1960-ban alapították, s azóta a közgazdasági képzés fejlett központjává vált. A Közgazdasági Kar az eltelt időszakban igen szép eredményeket ért el.

A Karon való továbbtanulás iránti érdeklődés állandóan fokozódik, hisz a nappali tagozatos hallgatók száma évről évre nő, és a rendkívüli hallgatók számának megkétszereződése is azt tanúsítja, hogy minden szinten alkalmas az utólagos továbbképzésre.

A beiratkozott hallgatók száma

Egyetemi év	Összesen			Nappali hallgatók		Rendkívüli (levelező) hallgatók		
1960/61	949	100,0	218	100,0	23,0	731	100,0	77,0
1961/62	1003	105,7	218	100,0	21,7	785	107,4	78,3
1962/63	827	87,1	275	126,1	33,3	552	75,5	66,8
1963/64	567	69,8	182	83,5	32,1	385	52,7	67,9
1964/65	564	59,4	264	121,1	46,8	300	41,0	53,2
1965/66	653	68,8	353	161,9	54,1	300	41,0	45,9
1967/68	682	71,9	384	176,2	56,3	298	40,8	43,7
1968/69	405	42,7	276	126,6	68,2	129	17,7	31,8
1969/70	1209	127,4	688	315,6	56,9	521	72,2	43,1
1971/72	1214	127,9	651	298,6	53,6	563	77,0	46,0
1972/73	1290	135,9	716	328,5	55,5	574	78,5	44,5
1973/74	1152	121,4	661	303,3	57,4	491	67,2	42,6
1974/75	1329	140,0	497	319,8	52,5	632	86,5	47,5
1975/76	1468	154,7	590	270,6	40,2	878	120,1	59,8
1977/78	1424	150,1	618	283,5	43,4	807	110,3	56,6

A Szabadkai Közgazdasági Kar Vajdaság területén a közgazdasági és szervezési tudományok legrangosabb oktatási és tudományos intézete.

A Kar a következő oktatási feladatoknak tesz eleget:

1. Egyetemi és főiskolai végzettségű szakembereket képez a közgazdasági és szervezési tudományok egyes területei számára.

2. Szocialista öngazgatású társadalmunk céljainak megfelelően alakítja ki hallgatóinak marxista világnézetét.

3. Ápolja és elmélyíti a hallgatóknál a testvériség-egység és egyenjogúság érzését.

4. Gondoskodik a hallgatók személyiségének sokoldalú fejlődéséről, és fejleszti azok erkölcsi, intellektuális és munkaképességét.

5. Fejleszti a hallgatóknál a társadalmi felelősség tudatát és a társadalmi életben, az öngazgatásban való aktív részvétel iránti szükségérzetet.

6. Biztosítja a hallgatók testneveléséhez, szakmai és társadalmi tevékenységéhez szükséges feltételeket.

7. Megszervezi a dolgozók szakmai továbbképzését és megismerteti őket az egyes területek legújabb tudományos eredményeivel.

Az a közgazdasági képzettség, amit négyéves tanulmányai idején a hallgató megszerez, lehetővé teszi számára, hogy eredményesen végezzen el minden olyan munkát, amihez egyetemi fokú közgazdasági végzettség szükséges; ugyanakkor alapot nyújt a továbbképzéshez.

A Szabadkai Közgazdasági Kar tanterve alapján a hallgatók az első két évben egységes és közös oktatásban részesülnek mindazokból a tantárgyakból, amelyek kialakítják általános közgazdasági tudásszintjüket, a harmadik tanulmányi évben pedig kezdetét veszi a sajátos közgazdasági problémakörök tanulmányozása, természetesen a hallgatók érdeklődése és elhatározása alapján.

A hallgatóknak az egyes szakterületekre való irányítása úgy megy végbe, hogy mindazok, akik befejezik az első két évet, bekapcsolódhatnak és folytathatják tanulmányaikat az alábbi szakok valamelyikén:

- ipargazdasági szak,
- mezőgazdasági és élelmiszeripari szak,
- kereskedelmi szak,
- informatika és komputeralkalmazási szak,
- ügyvitelszervezési szak,
- pénzügyi és számviteli szak (most indul),
- ügyviteli-jogi szak (az egyetemek közötti együttműködés lehetősége).

A tanítás, illetve az oktatási folyamat során a Közgazdasági Kar a fennállása óta eltelt tizenhat év alatt számos anyagi természetű és szakemberhiányból eredő nehézséggel került szembe.

A Közgazdasági Kar azonban dolgozói segítségével és a társadalom széles körű támogatásával a nehézségek nagy részét sikeresen leküzdötte. A tanári kar egyre jobb szakemberekkel bővült, és az őket felváltó fiatal előadók kiválasztása is megfelelőnek bizonyult. Azonban azok a feladatok, amelyek az előttünk álló időszakban felsőoktatási intézményünkre várnak, szükségessé tesznek egy dinamikus fejlődést és mindazoknak a szakembereknek az angazsálását, akiket be lehet vonni a Közgazdasági

Kar oktatási folyamatába. Lényegében véve az anyagi ellátás és a szakemberek bevonása a legfontosabb feltétele annak, hogy a Közgazdasági Kar az 1977/78-as iskolaévvvel a fejlődés egy új, magasabb szintű szakaszába lépjen.

Nagy jelentősége van azoknak az új létesítményeknek, amelyeknek az alapjait 1977. szeptember 3-án raktuk le. Ez a befektetés annak a pénzügyi társulásnak a kifejezője, amely egyrészt a Közgazdasági Kar és intézetei, másrészt pedig a Gorenje—Sever Villanymotorgyár, a szabadkai régió, az adai, a topolyai, a kanizsai, a kishegyesi, a zentai és a szabadkai községi képviselő-testület, valamint a szabadkai Hitelbank között jött létre. Közös befektetésük nagyszerűen példázza, hogy hogyan kell együttműködni a felsőoktatási intézményeknek és a társadalmi termelésnek, a különböző tevékenységi területeknek. Kiváló példája ez annak az *önigazgatási gyakorlatnak, ami a munka és a pénzeszközök önigazgatási alapon való társításához vezetett.*

Ezek a létesítmények jelentős mértékben lehetővé teszik, hogy a Közgazdasági Kar a fejlődés egy olyan új szakaszába lépjen, aminek során megerősödik és a *szakosított közgazdasági képzés* erős központjává válik.

Az eszközöknek ezekben a létesítményekben való befektetése szorosabbá teszi és még jobban elmélyíti a tudományos kutatómunka és az oktatási folyamat kapcsolatát, a társultmunka-szervezetekkel kialakított együttműködés pedig lehetőséget nyújt majd arra, hogy minél teljesebben menjen végbe a felsőoktatási intézmény önigazgatási átalakulása, aminek nem csak azok látják majd hasznát, akik ezen a karon dolgoznak, hanem mindazok akik munkájuk során erre az intézményre támaszkodnak. A közgazdasági tudományoknak a hétköznapi gyakorlatban való közvetlen alkalmazása egyben annak az egyetemi rendszernek a túlhaladását is jelenti, amely elkülönült a hétköznapi gazdasági problémáitól és így társadalmi-gazdasági valóságunktól is.

A Szabadkai Közgazdasági Karnak a munkaszervezetekkel kialakított befektetései és anyagi lehetőségei a termelés és az oktatás, a tudományos kutatás közötti kapcsolatok megszilárdulásához vezetnek. Mivel a gazdasági és társadalmi tevékenységek fejlesztési programjaira támaszkodik, minden bizonnyal szocialista önigazgatású társadalmunk tényleges szükségleteinek megfelelő közgazdászokat fog kiképezni.

A Közgazdasági Kar intézményének kialakítása

A Szabadkai Közgazdasági Kart — ahol az általános és szakosított közgazdasági és szervezéstudományi ismeretek elsajátítása folyik — intézményként a munkaszervezetek közé soroljuk. Létrejöttét két társultmunka-alapszervezet munkája és eszközei társításának, illetve két intézet munkája és eszközei társításának köszönheti:

- a Közgazdasági Intézetnek és
- az Ügyvitelszervezési Intézetnek.

Ezek az intézetek egy munkaközösséget hoztak létre közös ügyeik elvégzésére (anyag, tervezési, pénzügyi, könyvelési, könyvtári és dokumentációs ügyek), amely a Közgazdasági Kar keretébe tartozik és annak szerves része.

A Kar ilyen megszervezése lényegében véve a tudományos kutatótevékenység fejlődésével és a szakosított rendszerű oktatás kialakításával kapcsolatos határozatok gyakorlati alkalmazását jelentik. Így valósul meg az oktatási folyamat, a tudományos kutatómunka, a tudományos eredmények gyakorlati alkalmazása és a gyakorlati eredmények tudományos hasznosításának egysége.

A Szabadkai Közgazdasági Karnak ebből a három szerepköréből az alábbi feladatok következnek:

1. Közgazdasági és szervezéstudományi szakembereket képez azáltal, hogy az egyetemistákat megismerteti a tudományos kutatómunkával.
2. Tudományos kutatásokat szervez a közgazdasági tudományok területén.
3. Kétirányú együttműködést alakít ki a munkaszervezetekkel.

Az oktatás menete

A Szabadkai Közgazdasági Karon az előadásokat úgy szervezték meg, hogy az első négy tanulmányi félévben a hallgatók a közgazdasági tudományok legfontosabb, legalapvetőbb ismereteit sajátítják el. Ezen alapul a szabályzatnak az a rendelkezése, miszerint az első négy félév tananyaga azonos. Az ötödiktől a nyolcadik félévig terjedő tanulmányi időszakban és a diploma utáni tanulmányok során a munka külön szakokon és tanterületeken folyik, amelyek lehetővé teszik a szakosodást. Ha már a szakosodást említjük, akkor mindenekelőtt szem előtt kell tartanunk azt az igazságot, hogy a teljes szakosításra a diplomálás után kerülhet sor, mégpedig a közgazdász munkatevékenysége során, és eltart mindaddig, amíg az dolgozik és tökéletesíti ismereteit. Ez mindig is így volt! A helyzet csak annyiban változott, hogy *a tudomány fejlődése felgyorsult*.

Általában véve a második világháborút követő időszakban a tudomány és a technológia területén olyan kiváló eredmények jöttek létre, amelyek az utóbbi negyedik század során lehetővé tették a gazdasági fejlődés olyan felgyorsulását, amilyenre a történelemben még nem volt példa. A tudomány általában véve az emberi tevékenység olyan területévé vált, amely manapság a leggyorsabban fejlődik és a legváltozékonyabb. Szinte hihetetlenül gyorsan váltják egymást a tudományos felfedezések és találmányok. Egyre rövidebb idő alatt jelentkeznek az új, a meglévő ismereteket módosító megoldások. Egyesek szerint a tudományos ismereteknek legalább a fele az utóbbi tizenöt év kutatásainak az eredménye.

Ez teszi tehát szükségessé az ismeretek szelektálását, hogy a hallga-

tóknak csak azokat az ismereteket adjuk át, amelyek a társadalom változásainak törvényszerűségei, amelyek alapján a közgazdász huzamosan képes önállóan dolgozni. A Közgazdasági Kar következő fejlődési szakaszában azoknak az ismereteknek az elsajátítására kell hangsúlyt fektetni, amelyek kialakítják a hallgatók közgazdasági gondolkodását, amelyek fogékonnyá, kreatívvá teszik a hallgatókat. Mindez arra készíteti az előadókat, hogy tudásukat tökéletesítsék, hogy a tanítást korszerűsítsék és elmélyítsék, továbbá hogy minden új ismeretet átadjanak diákjaiknak. Szó szoros értelemben a tananyagnak nem volna szabad azonosnak lennie még két egymást követő generáció esetében sem.

Ezzel kapcsolatban a tudományos és előadói káderre, valamint az igazgatás szerveire rendkívül sok és összetett feladat hárul, amelyeknek véghezvitelétől függ a közgazdasági tanulmányok időszerűsége és színvonala ezen a karon. Ilyen körülmények között a tudományos és előadói kádernek folyamatosan módosítania kell a tantervet, hogy a tudományos ismeretek előadása a legkorszerűbb színvonalon menjen végbe.

Az egyetemi oktatási reformból következően karunkon is szervezett, rendszeres munka folyik, ez hangsúlyozottan vonatkozik az egyes tanszékekre és szakokra is. Állandóan felülvizsgáljuk az eddigi tanítási gyakorlatot, az összes tantárgyakat, hogy minél jobb és korszerűbb módszereket alkalmazhassunk az oktatási-nevelési folyamatban, aminek az oktatás színvonalának emelkedéséhez és minőségének javulásához kellett hozzájárulnia. Mindezeknek az intézkedéseknek az eredményeképpen karunkon hatékonyabbá kell válnia az oktatási folyamatnak és így le kell rövidülnie a tanulmányi időszaknak.

Magától értetődik, hogy már ettől az egyetemi évtől kezdve új módszerek és formák kialakítására kell törekednünk egyrészt hogy túlhaladjuk eddigi tapasztalatainkat és kísérleteinket, másrészt pedig hogy minél jobb eredményeket érhessünk el ezen a téren.

Ezenkívül a Közgazdasági Kar hatásköre is ki kell hogy terjedjen. Eléggé erős ahhoz, hogy tudományos oktatási intézményként fióként létesítsen; ebben az évben például Újvidéken, tehát a székhelyén kívül. Ezzel párhuzamosan a Szabadkai Közgazdasági Karnak az előttünk álló időszakban kapcsolatot kell kialakítani azokkal az oktatási intézményekkel is, amelyek a maguk szintjén hozzájárulnak a közgazdászok kiképzéséhez. Ebbe a körbe be kell kapcsolni a közgazdasági középiskolákat, a főiskolákat és a közgazdasági egyetemeket a közgazdasági képzés legmagasabb szintjének elérése érdekében.

A Szabadkai Közgazdasági Kar jellege és sajátosságai

A Szabadkai Közgazdasági Karnak kétségkívül megvannak a maga sajátos jellemvonásai, amelyek csak mindenképpen előnyére válhatnak. Elmondhatjuk például, hogy tevékenységének tartalma és irányvétele szerint nem a hozzá hasonló karok mása, hanem már létrejöttükor igye-

kezett megfelelni azoknak a követelményeknek, amelyeket a környezete támasztott irányában.

Ezek a sajátos jellemvonások a következők:

— Ez a Közgazdasági Kar sokkal szorosabb kapcsolatban van a társult munkával, mint bármelyik másak az országban. Éppen ennek az iskolaévnak a kezdetén (1977. szeptember 3-án) — miután létrejött a munka és az eszközök öngazgatási társítása a Közgazdasági Kar és a Gorenje—Sever Villanymotorgyár, a Hitelbank, valamint a szabadkai régió (az adai, topolyai, kishegyesei, kanizsai, zentai és szabadkai községi képviselő-testület) között — indult meg az építkezés, ami legszebben példázhatja az összetartozást. Ily módon sikerült kialakítanunk egy regionális számítóközpontot, és helyiségeket biztosíthatunk mindkét intézményünk tevékenységéhez.

— Karunknak mindenképpen előnyére válik, hogy nem nagy múltú intézmény, hisz minél kisebb múlttal rendelkezik egy ilyen intézmény, annál kevésbé áll fenn a konzervativizmus veszélye. A mi Karunk nem küzd ilyen nehézségekkel. A Szabadkai Közgazdasági Kar korszerű, nyílt és változékony típusú felsőoktatási intézmény. Teljes egészében a saját közegére támaszkodik és azzal a legszorosabban együttműködik. Tehát már azáltal, hogy a termelés és a tudományos kutatómunka, az oktatási tevékenység közvetlen kapcsolatán alapul, mentes minden konzervatív beállítottságtól és közvetlenül kapcsolódik a valós társadalmi érdekekhez.

Egyszóval konzervativizmustól mentes fiatal egyetemi kar. Fiatalok a hallgatói, de az előadói is. Fiatalságuk nagy lehetőségeket rejt. Alkotó- és kezdeményezőkézségüket az előttünk álló időszakban a lehető legjobban ki kell használni.

Karunk intézményes alapokon jött létre és A társult munkáról szóló törvénynek, valamint az egyetemi reformnak egy sajátos, öngazgatási jellegű eredménye. Valójában ez azt jelenti, hogy nem lépett a már meglévő karok nyomdokaiba. A nemzetek és nemzetiségek egyenjogúságát szem előtt tartva karunk már meghatározott eredményeket ért el a két-nyelvű egyetemi oktatás bevezetése terén, illetve az oktatás magyar nyelven való megszervezésében is.

Az egyetem elvégzése utáni tanulmányok

A Szabadkai Közgazdasági Kar a főiskolai és egyetemi fokú tanulmányok mellett módot nyújt a diplomálás utáni tanulmányok folytatására is.

Az egyetem elvégzése utáni tanulmányok megszervezését egyrészt a társadalomnak a szakosított közgazdászok iránti igénye, másrészt pedig a diplomával rendelkező közgazdászok szakosodási igénye teszi szükségessé.

Az első diplomálás utáni tanulmányokat Karunkon az 1965/66-os egye-

temi évben szerveztük meg negyven hallgatóval a következő témakörből: Munka- és ügyvitelszervezés. A következő tanfolyamot Az üzemszervezés és irányítás témájára szerveztük meg negyvenhárom hallgatóval az 1968/69-es évben. A következő diplomálás utáni tanulmányokat Az öngazgatáson alapuló munkaszervezetek kibernetikus megszervezése témára szerveztük harmincnégy hallgató részvételével. Az utóbbi két év diplomálás utáni tanulmányait a Bel- és külkereskedelem címmel hatvanöt hallgató számára szerveztük meg.

Mivel rendkívül nagy számú hallgató, diplomálás után továbbtanuló közgazdász jelentkezett a társultmunka-szervezetekből, ezért joggal széghetjük le, hogy ez az oktatási forma egy sajátos kapcsolatot képez a Kar és a gazdaságunk között. Az egyetemi oktatás reformjának keretében ezután még jobban érvényre kell juttatnunk a tanácskozáson alapuló munkát, és arra kell törekednünk, hogy a diploma utáni tanulmányok minél jobban megfeleljenek az egyéni érdeklődésnek. Ugyanakkor az egyetem elvégzése utáni tanulmányoknak kell felölelniük társadalmi-gazdasági rendszerünk legidősebb kérdéseit.

Az elmondottak alapján megállapíthatjuk, hogy a Közgazdasági Kar és a társult munka közötti befektetések egyben intézményünk egy új fejlődési szakaszát eredményezik. Az új regionális számítóközpont, a Közgazdasági Intézet és az Ügyvitelszervezési Intézet új helyiségei lehetővé teszik, hogy a közgazdasági képzést még hatékonyabbá tegyük, és ugyanakkor magasabb fokra emeljük a társult munkával kialakított kölcsönös együttműködést.

Rezime

Nova faza razvoja Ekonomskog fakulteta u Subotici

Ekonomski fakultet u Subotici je visokoškolska ustanova u sklopu Univerziteta u Novom Sadu. Osnovan je oktobra 1960. godine i sad predstavlja naučnu i najvišu obrazovnu ustanovu u oblasti ekonomskih i organizacionih nauka na području SAP Vojvodine.

Autori u ovom članku ukazuju na profil i zadatke ove institucije, kao i na njen razvoj od osnivanja do danas, pa i na perspektive daljeg razvoja.

Sa školskom 1977/78. godinom Ekonomski fakultet ulazi u novu, višu fazu razvoja. Poseban značaj imaju pri tom novi investicioni objekti, čiji je temelj položen septembra 1977. godine. Ove zajedničke investicije (Ekonomski fakultet, odnosno njegovi instituti, Industrija električnih mašina i agregata „Gorenje Sever”, Kreditna banka — finansijske asocijacije udruženog rada subotičke regije i Skupština opštine: Ada, Bačka Topola, Kanjiža, Mali Idoš, Senta, Subotica).

Autori ističu da zahvaljujući investicijama u koje je ušao Ekonomski fakultet u Subotici sa udruženim radom i koja vodi proširenju materijalne baze, uspostaviće se čvrsta veza obrazovnog, naučno-istraživačkog rada i materijalne pro-

izvodnje. Oslanjajući se na takav sadržaj rada koji odgovara programima razvoja privrede i društvenih delatnosti, — on će sasvim sigurno — obrazovati ekonomiste upravo na način koji odgovara stvarnim potrebama našeg socijalističkog samoupravnog društva.

Članak upoznaće čitaoca sa institucionalnim konceptom Ekonomskog fakulteta koji je koncipiran kao radna organizacija, koja je nastala udruživanjem rada i sredstava dve osnovne organizacije udruženog rada, naime udruživanjem rada i sredstava svoja dva Instituta (Ekonomski institut, i Institut za organizaciju poslovanja).

Proces odvijanja nastave na Fakultetu je dosta detaljno razrađen sa posebnim osvrtom na društvene okolnosti.

Zbog brzine kojom se danas nauka razvija u novoj fazi razvoja Ekonomskog fakulteta treba insistirati samo na prenosu onih znanja koji studentu daju ekonomsku logiku, ono što kod studenta stvara fleksibilnost, mogućnost za kreaciju i sl. Naučno-nastavni kolektiv treba da obogaćuje svoje znanje i da vrši permanentnu adaptaciju nastavnog plana i programa.

Iz članka saznajemo o mogućnostima i potrebi ekspanzije Ekonomskog fakulteta, pa i o njegovim specifičnostima u odnosu na druge slične fakultete u zemlji.

Posebno je tretirano u napisu mogućnost i karakter poslediplomskih nastava na fakultetu.

Summary

A New Stage in the Development of the Faculty of Economics in Subotica

The Faculty of Economics in Subotica is a high school institution within the University of Novi Sad. It was founded in October 1960 and is today the highest scientific and educational institution in the field of commerce and organization in Vojvodina.

The authors of this article tell us about the profile and tasks of the institution as well as about its development from the establishment till the present day, and the prospects of its further development.

In the academic year of 1977/78 the Faculty of Economics enters a new, higher stage of development. Special significance is attached to heavy investments in new objects, the foundation of which was laid down in September 1977. These collective investments were undertaken by The Faculty of Economics, its institutes, the industry of electrical devices and aggregates „Gorenje-Sever”, the loan bank, the financial associations of associated labour in the region and the Municipal Assemblies of Ada, Bačka Topola, Kanjiža, Mali Idoš, Senta and Subotica.

Owing to the investments shared by The Faculty of Economics and associated labour, the capital assets will increase and the ties between instruction, scientific research and material production will strengthen.

With the emphasis on programmes which will meet the demands of economy and the non-productive branches, the Faculty will no doubt, train economists capable to cope with the requirements of social self-managing society.

The article informs the reader about the institutional concept of the Faculty of Economics, which is laid down as a working organization established by association of labour and funds of two basic institutes, the Institute of Economics and the Institute for the Organization of Labour.

The process of training on the Faculty is given in full details, with special regard to the social circumstances.

In view of the rapid progress of science the Faculty of Economics should insist on teaching those skills which will equip the student with creative working knowledge and flexibility. The teaching staff should acquire new skills and know-how and adjust the course of training and instruction to current needs.

From the article we can learn about the necessity and possibilities of the expansion of the Faculty of Economics, and also about its uniqueness with regard to other similar institutions in the country.

The article also deals with the possibilities and character of post gradual training on the Faculty.

(J. J.)